REPERE CONCEPTUALE PRIVIND ORIENTAREA PROFESIONALĂ GHIDAREA ÎN CARIERĂ

Marianna SAVVA

De-a lungul evoluţiei societăţii, conceptul de orientare profesională a prins diverse contururi şi definiţii fiind susţinută de anumiţi cercetători.

Cercetătorul Butnaru menţionează că prin **orientare profesională** se urmăreşte găsirea pentru fiecare individ a ocupaţiei potrivite, respectiv asigurarea unui dublu acord între posibilităţile individuale şi exigenţele profesiilor şi între aspiraţiile individului şi nevoile societăţii [1].

Orientarea profesională într-un nou context semnifică un sistem de activităţi, ce permit să fie identificate capacităţile, interesele, abilităţile persoanei care sunt cele mai indicate pentru anumite studii şi activitate profesională; modalităţi de oferire a ajutorului/suportului în alegerea profesiei ce corespunde cel mai bine posibilităţilor ei individuale [3, p.429]. Ulterior, sintagma orientare profesională a fost redefinită în ghidare în carieră. O.Dandara susţine că **ghidarea în carieră** constă într-un sistem de acţiuni educative bazate pe repere metodologice pe care le realizează educatorul întru susţinerea discipolului în procesul de proiectare a carierei. Din această definiţie se devide un alt concept important, proiectarea carierei. **Proiectarea carierei** este un proces permanent, încadrat în limitele de viaţă conştientă a individului, un ansamblu de acţiuni subordonate unor finalităţi prosociale clar definite, orientate spre identificarea posibilităţilor de maximă valorificare a potenţialului individual în context profesional [4,p.7]. Conceptul de **carieră** reprezintă totalitatea profesiilor, meseriilor, ocupațiilor, rolurilor sociale, familiale, funcțiilor, experienţelor de muncă, timpul liber, hobby-urile – este viața însăși. Toate evenimentele care ni se întâmplă, de la naștere și până la sfârșitul vieții, ne afectează viața/cariera [1].

A obţine un loc de muncă este foarte important, iar alegerea corectă şi potrivită a viitoarei profesii necesită o analiză a propriilor disponibilităţi şi aptitudini personale intelectuale, dar şi a necesităţilor societăţii. V. Păuş enumeră un set de premise necesare pentru fiecare individ în alegerea unei cariere profesionale:

- Abilităţi intelectuale şi practice.
- Competenţele obţinute prin şcolarizare.
- Capacitatea de a transpune într-un domeniu de activitate achiziţiile obţinute în şcoală.
- Aptitudini speciale de care individul devine conştient pe parcursul educaţiei.
- Interese şi motivaţii personale.
- Modelul oferit de familie (reproducerea experienţei profesionale a familiei).
- Atitudinea comunităţii faţă de individ (eventuale prejudecăţi ale societăţii ce influenţează negativ percepţia individului în societate şi propria imagine de sine).
- Oferta profesională a societăţii [2].

Un alt termen legat indispensabil de conceptul de orientare profesională/ghidare în carieră este termenul de **consiliere** privind cariera care este din ce în ce mai des utilizat pentru a desemna activitatea de orientare profesională a tânărului sau adultului, într-un proces continuu. Literatura de specialitate tinde să substituie denumirea clasică de orientare şcolară şi profesională cu cea de consilierea carierei tânărului sau adultului.

Cariera este definită de Butnaru ca o succesiune de profesii, îndeletniciri şi poziţii pe care le are o persoană în decursul perioadei active de viaţă, inclusiv funcţiile prevocaţionale (cum sunt cele de elevi şi studenţi, care se pregătesc pentru viaţa activă) şi post-vocaţionale (pensionarii care pot avea rol de colaboratori, mentori). Mulţi autori fac o distincţie clară între cariera obiectivă şi cea subiectivă:

- *Cariera obiectivă* este o succesiune de poziţii în structurile ierarhice organizaţionale, împreună cu funcţiile asociate.
- *Cariera subiectivă* este cadrul dinamic în care un individ îşi percepe căile de orientare şi dezvoltare personală, bazându-se pe calităţi, competenţe şi experienţe personale.

Cariera profesională reprezintă evoluţia profesională a unui individ pe parcursul întregii sale vieţi. În cadrul aceleiaşi profesii, în cariera unei persoane se pot înscrie specializări, perfecţionări sau promovări profesionale. Cariera poate fi privită şi sub aspect economic, sociologic sau psihologic:

• *Sub aspect economic,* cariera constă într-o succesiune de poziţii profesionale ocupate de o persoană, ca urmare a pregătirii şi a meritelor sale profesionale;

• *Sub aspect sociologic,* reprezintă o succesiune de roluri jucate de o persoană, fiecare dintre ele stând la baza celui ce urmează;

• *Sub aspect psihologic,* alegerea de roluri şi succesul în exercitarea lor depind de aptitudinile, interesele, valorile, trebuinţele, experienţa anterioară şi aspiraţiile persoanei în cauză [1]. **Dezvoltarea carierei** este un proces de învăţare şi adaptare la diferite roluri exercitate de către o persoană pe parcursul vieţii, include diferite stadii aflate în succesiune cronologică şi presupune medierea între factorii de personalitate şi cerinţele sociale în beneficiul individului. Acest proces cuprinde totalitatea factorilor psihologici, sociologici, educaţionali, fizici, economici care, combinaţi, influenţează natura şi importanţa muncii pe parcursul întregii vieţi a unei persoane. Modelele sociale dominante „cer" adultului să aibă maturitate, capacitate de anticipare a actelor sale, eficienţă şi responsabilitate prin asumarea consecinţelor deciziilor personale [5]. În concluzie, toate aceste concepte – proiectarea carierei, consilierea privind cariera, dezvoltarea carierei sunt nemijlocit corelate cu sintagma orientare profesională/ghidare în carieră, care în ansamblu reprezintă acele activităţi ce vin să ajute individul să-şi aleagă viitoarea profesie prin punerea în aplicare a propriului potenţial intelectual, dar şi prin formarea şi dezvoltarea altor competenţe.

Referinţe:

1. *Ghid de orientare și Consiliere profesională*. Proiect cofinanţat din Fondul Social European prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013: Investeşte în oameni. 56 p.
2. PĂUŞ, V. *Managementul carierei*, 2005.
3. СТОЛЯРЕНКО, Л.Д. *Педагогическая психология*. Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. 534 с.
4. DANDARA, O. *Proiectarea carierei. Dimensiuni ale procesului educaţional*. Chişinău: CEP USM, 2009. 92 p.
5. JIGĂU, M. *Consilierea carierei.* Bucureşti: Sigma, 2001